

Због тако рећи свакодневних политичких догађања у Србији и око ње, неопходно је јасно означити када су чланци писани. Овај чланак је писан шест дана пре другог круга председничких избора. И не бави се председничким изборима, већ ситуацијом у којој се нашла Србија, чак скоро (скоро!) и без обзира на резултате предстојећих избора.

У филму „Савршена олуја”, огромна олуја се „закувава” када се сви параметри, што се не дешава често, идеално поклопе. Чини се, на жалост, да се сви елементи за „савршену олују” помаљају у случају Србије. Да бисмо то видели, покушајмо да замислимо како ће изгледати ситуација са Косовом, Европом, Русијом и Америком кроз годину или две.

Пођимо од Косова. Проглашење независности Косова је питање дана, можда највише недеља. Даље контуре су већ наговештене. Брзо признавање од стране САД, већине чланица Европске уније и већине чланица Организације исламског јединства. Све укупно, то значи да ће у првих шест, седам месеци Косово признати око две трећине земаља света. Србија ће отцепљење прогласити неважећим и отпочети са економском блокадом, чији ће се ефекти осетити на Косову (делимично и у Србији), али која не може имати већи ефекат, као што слична блокада босанских Срба од стране Милошевићевог режима (1993-95) није имала већег ефекта. Косово, пак, неће постати члан Уједињених нација или Организације за безбедност и сарадњу у Европи. О чланству Косова у осталим међународним организацијама, од Фифе до ММФ-а, одлучиваће се од случаја до случаја и Србија се лако може наћи у неугодној ситуацији где је, рецимо, жреб за спортско такмичење ставља у исту групу са Косовом. Одбијање да се такмичи, значи елиминацију; прихватање да се такмичи значи прећутно признање Косова.

Каква може бити ситуација са Европом? Очигледно, никакви преговори се неће моћи водити, јер ће односи Србије и ЕУ бити максимално затегнути. И ако не дође до прекида дипломатских односа, доћи ће до снижавања њиховог нивоа на отправнике послова. Потпуно је ван памети разговарати о учлањењу у неку организацију с којом једва да постоје дипломатски односи и која признаје део ваше територије као независну државу. Преговори са Унијом ће бити у „дубоком замрзивачу”: и они о визама, и они о стабилизацији и придруживању. О сарадњи са Хашким трибуналом, тј. изручењу Младића, под тим околностима излишно је и говорити. Сарадња Србије са Хашким трибуналом биће једнака нули. Са европске стране, у даљем заоштравању, на листи

услова појавиће се и један нови: прекид економске блокаде Косова. Тај услов ће доћи пре онога који је Саркози већ наговестио – нормализација односа са суседима, што је еуфемистички речено признање независности Косова. Значи, ситуација са Унијом је једноставна: можемо међусобно да се заборавимо.

Пређимо сада на САД, земљу главног иницијатора политике признавања сецесије Косова. То је политика очигледно обе највеће странке, и демократа и републиканаца, али је са већим жаром спровођена од стране демократа. Какву би политику водио Барак Обама нико не зна, али је мало вероватно да би Косово било једно од важнијих питања којима би се он бавио. Али, уколико на власт дође Хилари Клинтон, што се чини прилично вероватним, сусрешћемо се са целом галеријом Србима добро познатих „пријатеља”: од Веслија Кларка који је изборни менаџер Хилари Клинтон (и који може бити њен потпредседник), преко Џемија Рубина (пулена Мадлен Олбрајт), саме Мадлен Олбрајт, па до Холбрука (који може постати државни секретар) и, наравно, неизбежног Била Клинтона. Шта Србија може очекивати са таквом поставом није потребно нарочито објашњавати. Ако томе додамо и амерички Конгрес, у коме је увек било пуно антисрпски настројених представника, није искључено да САД уведу санкције према Србији све док Србија не призна Косово. Односи између САД и Србије биће отприлике на нивоу на коме су сада односи између САД и Сирије (значи, за нијансу бољи него односи са Ираном).

Добро, постоји ли неки веселији елемент? Погледајмо ситуацију у Русији. Она тренутно изгледа јасна, али то не значи да ће таква бити кроз годину и више дана. У руским изборима марта 2008. Путинов кандидат Дмитри Медведев ће однети сигурну победу. Али, иако ће Путин највероватније постати премијер, односи између два лидера не морају више бити тако срдачни какви су сада. Како један члан Путинове администрације иронично каже у „Независној газети”, „не можемо искључити да постоји и такав Сунчев систем у коме се планете окрећу око два сунца”. У сваком случају, унутрашњополитичка ситуација у Русији може бити нестабилна. А, и ако буде стабилна, Косово ће или пасти на релативно ниско место интересовања руске дипломатије, или, у неком међусобном договору са Американцима, може бити предмет трговине.

И на крају, шта ће бити са НИС-ом или „Гаспром” и гасоводом? И ту се савршена олуја наставља. Да ли Србија може бити сигурна да ће гасовод бити изграђен преко њене територије? Ко год је погледао мапу гасовода, морао је да примети да градња крака за Србију представља допунски издатак: уместо да гасовод „граби” директно ка Западној Европи, он скреће, завија и поново се враћа на почетни ток. НИС је већ продат више него јефтино. Ко то не верује може на Интернету да прочита чланак у московској „Известији” о очитој нелагоди руских званичника приликом посете Тадића и Коштунице да говоре са руским новинарима о цени – толико је она очигледно потцењена. Српска влада нема никакву моћ да „Гаспром” убеди да ради нешто што није у његовом интересу,

Савршена олуја

Пише: Бранко Милановић
четвртак, 31 јануар 2008 00:29

Јер „Гаспром“ није обична компанија, чак није ни државна компанија Русије, већ је то, у великој мери, сама држава Русија. Да ли Србија може тада (ако од гасовода не буде ни трага ни гласа) да започиње кавгу и са Русијом, у ситуацији какву смо управо описали? Очигледно не.

Тако се, кроз неколико година, Србија може наћи у ситуацији да је без Косова, без Европске уније, у хладном рату са Америком, и без гасовода.

Пред нама је „савршена олуја“. Чак и уколико не додамо домаће „бурне“ компоненте које је српска политичка сцена увек лиферовала у великим количинама и онда када је на међународној сцени (бар што се нас тиче) владала бонаца.

Сарадник Карнегијеве задужбине за међународни мир, Вашингтон

[објављено: 30/01/2008, Политика]